

Gálfalvi György

A bennem épülő város

A várost, ahol születtem, ahol szemem és értelmem a világra rányílt, ahova asszonyomat több száz kilométerről hazahoztam, hogy itthon szülje meg gyermekeinket, ahova az első adandó alkalommal családotól visszajöttem, hogy lányaim itt eszméljenek magukra s környezetükre, a várost, amely immár másfél évtizede kenyeret ad, és a mindennapi kenyérnél is nélkülözhetetlenebb, eszelős kötelességtudattal vállalt munkára kínált lehetőséget, ezt a várost, Marosvásárhelyt, nagyon nehéz volt megszeretnem. Mert – nem a meghökkentés szándéka, hanem az őszinteség kényszere írta ezt velem – évekig, évtizedekig nem szerettem. Ma már persze észérvekkel is igazolni tudom, miért éreztem sokáig mostohának szülővárosomat: idegenkedtem tőle, mert idegenként éltem benne. Mert szorongó, tüskés lelkű gyerek, majd kamasz voltam, és sem szűkebb, sem tágabb környezetemben nem akadt, aki azt a szorongást feloldja. Valószínűleg a világ bármely városában – hasonló alkattal és hasonló körülmények közé születve – pontosan ilyen szorongó, mások és önmaga számára kényelmetlen emberpalánta lettem volna, de mert itt ismertem meg először a gúzsba kötő tehetetlenséget és a kényszerű alkalmazkodást, szülővárosomra viczorogtam vélt és valódi sérelmeimért.

Amikor tehát a biztonság után sóvárgó ember ösztönével és tudatosságával mégis itt kerestem és találtam meg otthonom, mindenek előtt az idegenség görcseit kellett magamban feloldanom. Ehhez nem volt elég új élményrétegeket szerezni a meglévők fölé; a régiakat kellett átértékelni. Új emlékezetre volt szükségem: egész pontosan szólva arra, hogy átrendezem emlékeimet, többé-kevésbé felnőtt fejjel visszatekintve helyükre tegyem őket, miközben újabb és újabb emlékképek elevenedtek fel, néha élesebben, mint a régiak, olyanok is, amelyekről nem tudtam, hogy emlékeim, hogy élnek, munkálnak bennem, s íme, valami titokzatos libikókán felbukkanva érvényesíteni akarják jogaikat: mindenekelőtt azt, hogy más viszonyt teremtsenek a már kimerevített emlékek, az emlékező és emlékei között. S miközben körülöttem épületsorok, utcák, városnegyedek cserélődtek ki, egyelőre csak szemmel követhető szédítő ütemben, bennem is újjáépült a város, egyszerre őrizve a régi és mutatva új arcát, életesebben, otthonosabban, mint amilyen számomra egykor a valóságban volt.

Van tehát egy városom, melyet nemcsak születésem, hanem ma már emlékeim jogán is magaménak érzek; van benne egy folyóm, az egyetlen folyó a világon, amelynek forrását és torkolatát is láttam, tehát teljes egészében az enyém; a folyón van egy kiszolgált tutajúsztatóm, mely számomra a város legbensőségesebb néhány négyzetmétere, gyermekkoromtól kezdve, kedvenc napozóm, saját szerzeményű idegszanatóriumom, ahol a körülöttem lezúduló folyó felséges kedvem szerint hegyi patakok csobogását vagy vizesések robaját idézi; vagy egy Csereerdőm, ahol nemcsak gyalogolni és kocogni jó, hanem személyes ismerőseim is akadnak benne, például egy társai közül kiverit őzalbínó; van egy szobám, amelyet könyvekkel béleltem ki, tőlem karnyújtásnyira mindig elérhető távolságra, barátaim és ismerőseim könyveivel; van néhány barátom, akik a jelek szerint jól érzik magukat nálam, és én is jól érzem magamat náluk; van jó néhány házam, amelyhez emlékek kötnek, messzire ment baráti emlékei, akiket időnként holtukból-távoztukból megidézek; s mindenek előtt van e városban két lányom, akik otthon vannak benne, felszabadultan veszik birtokukba, s minden bizonnyal csodálkozva néznének rám, ha egykori idegenkedésemről beszélnék nekik.

Már csak ezért is érdemes volt hazajönnöm.

Vártemplom
(Plajár István felvétele)